

Міжнародний досвід законодавчого регулювання процедури призначення суддів на посаду

Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-
дослідницьким центром на запит
народного депутата України

Порівняльна таблиця законодавчого регулювання призначення суддів

Країна	Законодавчий акт	Хто призначає на посаду/термін призначення	Вимоги до кандидатів на посаду судді/тривалість навчання	Примітки
Грузія	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Конституція Грузії¹ ➤ Закон Про Загальні суди² 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Голова і члени Верховного Суду за поданням Президента Грузії обираються Парламентом Грузії більшістю спискового складу терміном на 10 років. ➤ Голова Верховного Суду має право подати Президенту Грузії кандидатуру для обрання на посаду судді Верховного Суду, а Президент Грузії має право представити Парламенту Грузії для обрання будь-яку кандидатуру, що задовольняє вимоги, передбачені Конституцією Грузії і Законом. ➤ Суддів апеляційних і районних (міських) судів призначає на посаду Вища рада юстиції Грузії. ➤ Судді апеляційних або районних (міських) судів призначаються на посаду на 3-річний термін на підставі конкурсу. 	<p>Вимоги, що пред'являються до кандидата на посаду судді (Стаття 34 Закону):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суддею може бути призначений (обраний) дієздатний громадянин Грузії, який досяг 30 років, має вищу юридичну освіту, академічну ступінь не нижче ступеня магістра або прирівняну до неї / диплом про вищу освіту, досвід роботи за фахом не менше 5 років, володіє державною мовою, склав кваліфікаційний іспит суддів, пройшов повний курс навчання у Вищій школі юстиції і включений в кваліфікаційний список слухачів юстиції. 2. На посаду судді не може бути призначена/обрана особа, яка має судимість. 3. Від складання кваліфікаційного іспиту суддів звільняються колишні судді загальних судів Грузії до закінчення 10 років після припинення суддівських 	<p>Верховний Суд Грузії є касаційним судом вищої і кінцевої інстанції здійснення правосуддя на всій території Грузії.</p>

¹ Constitution of Georgia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://matsne.gov.ge/en/document/view/30346>.

² Закон Об общих судах [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://matsne.gov.ge/ru/document/view/90676>.

		<p>Не раніше 2-х і не пізніше 1 місяця до закінчення зазначеного терміну Вища рада юстиції Грузії на підставі аналізу результатів оцінки обговорює питання і приймає рішення щодо призначення зазначеного судді на посаду безстроково. 3-річний термін призначення судді на посаду не поширюється на чинних або колишніх членів Конституційного Суду Грузії або Верховного Суду Грузії, чинних або колишніх суддів апеляційних або районних (міських) судів, якщо вони мають не менше ніж 3-річний досвід роботи суддею, і після припинення суддівських повноважень колишніх суддів не закінчився 10-річний термін.</p> <p>➤ У разі прийняття Вищою радою юстиції Грузії рішення про безстрокове призначення судді на посаду суддя призначається на посаду безстроково, до досягнення віку, встановленого законом.</p>	<p>повноважень.</p> <p>6. Від складання кваліфікаційного іспиту суддів і навчання у Вищій школі юстиції звільняються як дійсні, так і колишні члени Конституційного Суду Грузії та Верховного Суду Грузії.</p>	
<p>Латвійська Республіка</p>	<p>❖ Конституція Республіки Латвія³</p> <p>❖ Закон Про Судову владу⁴</p>	<p>Відповідно до статті 84 Конституції Республіки Латвії судді призначаються Сеймом. Сейм має підтвердити призначення</p>	<p>Суддею районного (міського суду) може бути призначена особа, яка (стаття 52 Закону):</p> <p>1) є громадянином Латвії;</p>	<p>Судова система складається з трьох інстанцій: районні (міські) суди, окружні</p>

³ The Constitution of the Republic of Latvia [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.saeima.lv/en/legislation/constitution>.

		<p>суддів до Конституційного суду на строк, передбачений законом, більшістю голосів не менш як п'ятдесят одного члена Сейму.</p>	<p>2) вільно володіє державною мовою на найвищому рівні; 3) досягла 30-річного віку; 4) отримала вищу юридичну освіту, ступінь магістра чи доктора, або кваліфікацію адвоката; 5) має принаймні п'ять років трудового стажу в юридичній спеціальності після отримання кваліфікації адвоката або працює на посаді помічника головного судді або помічника судді не менше п'яти років; 6) склала кваліфікаційні іспити.</p> <p>Суддею обласного суду може бути призначена особа, яка (стаття 53):</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ працює суддею районного суду або суддею Управління земельних реєстрів, який має як мінімум шість років трудового стажу на посаді судді та позитивні професійні відгуки від Ради юстиції. Має ступінь магістра чи доктора. Є академічним працівником вищого навчального закладу (з юридичних спеціальностей) не менше 10 років. <p>Стаття 54. Кандидат на посаду судді Верховного Суду. Суддею Верховного Суду може бути:</p> <p>1) суддя районного (міського) суду або суддя обласного суду, який має принаймні 10 років трудового стажу на посаді судді та</p>	<p>суди, Верховний суд, а в разі війни або надзвичайного стану також військові суди.</p>
--	--	--	--	--

⁴ LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS Par tiesu varu [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://likumi.lv/doc.php?id=62847>.

			<p>має позитивні відгуки від Ради юстиції;</p> <p>2) суддя районного (міського) суду, який був прийнятий на посаду на невизначений термін або суддя обласного суду, який має ступінь магістра або доктора, і має позитивні відгуки від Ради юстиції;</p> <p>3) особа, яка має не менше 15 років загального трудового стажу на посаді академічного персоналу вищого навчального закладу юридичних спеціальностей, присяжного адвоката або прокурора, та склала кваліфікаційний іспит;</p> <p>4) особа, що займала посаду судді Конституційного Суду, міжнародного суду, наднаціонального суду;</p> <p>5) особа, яка досягла 40-річного віку.</p>	
Республіка Польща	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Конституція Республіки Польща⁵ ❖ Закон Про Організацію судів загальної юрисдикції⁶ ❖ Закон Про Верховний Суд⁷, 	<p>Відповідно до статті 179 Конституції Республіки Польща судді призначаються Президентом Республіки Польща за пропозицією Національної Ради Судівництва на невизначений термін.</p> <p>– Верховний Суд Республіки Польща. Першого голову</p>	<p>Стаття 61 Закону Про Організацію судів загальної юрисдикції. Вимоги до кандидатів на посаду судді окружного/районного суду (sądu rejonowego):</p> <p>1) Кандидат має польське громадянство та вповні користується цивільними правами та правами громадянина;</p>	<p>Відповідно до статті 175 Конституції Республіки Польща «Правосуддя в Республіці Польща здійснюють Верховний суд, загальні суди, адміністративні суди, та військові суди». «Спеціальний суд або</p>

⁵ KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, Rozdział VIII SĄDY I TRYBUNAŁY [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>.

⁶ USTAWA z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010981070>.

		<p>Верховного Суду призначає Президент РП на 6-річний термін серед кандидатів, що представлені Генеральною Асамблеєю Суддів Верховного Суду.</p> <p>– Голову Вищого Адміністративного Суду призначає також Президент на 6-річний термін з числа кандидатів, представлених Генеральною Асамблеєю Суддів Вищого Адміністративного Суду.</p> <p>– Трибунал Конституційний складається з 15 суддів, що обираються індивідуально Сеймом на 9 років серед осіб, які відрізняються своїми юридичними знаннями.</p> <p>– Державний Трибунал складається з керівника, двох заступників та 16 членів, яких обирає Сейм з числа його членів/депутатів та сенаторів на термін повноважень Сейму. Віце-президенти Суду та принаймні половина членів Державного трибуналу повинні мати кваліфікацію, необхідну для посади судді.</p>	<p>2) кандидат має бездоганний характер (jest nieskazitelnego charakteru);</p> <p>3) має вищу освіту в галузі права (юридичну освіту) Республіки Польщі та отримав ступінь магістра або отримав закордонну юридичну освіту, що є визнана Республікою Польщею;</p> <p>4) стан здоров'я кандидата дозволяє виконувати обов'язки судді;</p> <p>5) досяг 29 віку;</p> <p>6) склав суддівський чи прокурорський іспит;</p> <p>7) займаючи посаду асесора, здійснює обов'язки судді принаймні три роки;</p> <p>Пункти 6, 7 не стосуються особи, яка до призначення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - була суддею адміністративного або військового суду; - займала посаду прокурора; - особа працювала в польському вищому навчальному закладі, в Академії Наук Польщі, в науково-дослідницькому інституті або в іншій науковій установі та має науковий ступінь професора або вчений ступінь доктора юридичних наук; - працювала адвокатом, юридичним радником чи нотаріусом принаймні протягом трьох років; - займала посаду президента, віце-президента, радника у Генеральній Прокуратурі Республіки Польща принаймні 	<p>прискорена/спеціальна процедура можуть встановлюватися тільки на час війни». Верховний Суд здійснює нагляд за діяльністю загальних та військових суддів у сфері судового розгляду.</p>
--	--	---	--	---

⁷ U S TAWA z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160001254/U/D20161254Lj.pdf>.

			<p>три роки.</p> <p>Стаття 63. На посаду судді регіонального/воєвудського суду (sądu okręgowego) може бути призначений:</p> <ul style="list-style-type: none"> - суддя районного/окружного суду та суддя військового гарнізонного суду, який займає посаду як мінімум чотири роки; - суддя окружного суду або повіреного округу або прокурор; - особа, що займала посаду прокурора або судді принаймні 4 роки; - особа працювала адвокатом, юридичним радником чи нотаріусом – принаймні 6 років; - особа займала посаду президента, віце-президента, радника у Генеральній Прокуратурі Республіки Польща щонайменше 6 років; - особа працювала в польському вищому навчальному закладі, в Академії Наук Польщі, в науково-дослідницькому інституті або в іншій науковій установі та має науковий ступінь професора або вчений ступінь доктора юридичних наук; - особа була суддею адміністративного суду або військового регіонального суду. <p>Стаття 64. На посаду судді апеляційного суду може претендувати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - суддя суду загальної юрисдикції чи військового суду, що має 10-літній робочий стаж на посаді судді чи прокурора; - особа працювала адвокатом, 	
--	--	--	---	--

			<p>юридичним радником чи нотаріусом – принаймні 10 років;</p> <ul style="list-style-type: none"> - особа займала посаду президента, віце-президента, радника у Генеральній Прокуратурі Республіки Польща щонайменше 10 років; - особа займала посаду прокурора принаймні 10 років; - особа працювала в польському вищому навчальному закладі, в Академії Наук Польщі, в науково-дослідницькому інституті або в іншій науковій установі та має науковий ступінь професора або вчений ступінь доктора юридичних наук; - особа була суддею адміністративного суду. <p>Вимоги до суддів Верховного Суду. Стаття 22. § 1. Суддею Верховного Суду може бути призначена особа, яка:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) має польське громадянство і користується в повній мірі цивільними та громадськими правами; 2) має бездоганний характер; 3) має вищу освіту в галузі права (юридичну освіту) Республіки Польщі та отримав ступінь магістра або отримав закордонну юридичну освіту, що є визнана Республікою Польщею; 4) відрізняється високим рівнем знань у сфері права; 5) здатна виконувати обов'язки судді на підставі його стану здоров'я; 	
--	--	--	--	--

			<p>б) має досвід роботи не менше 10 років в якості судді, прокурора, президента Генеральної Прокуратури Польської Республіки, віце-президента або радника, та працювала адвокатом, радником або нотаріусом.</p> <p>§ 2. Вимоги, зазначені в пункті 1 (б), не застосовуються до особи, яка працювала в польському вищому навчальному закладі, в Академії Наук Польщі, в науково-дослідницькому інституті або в іншій науковій установі та має науковий ступінь професора або вчений ступінь доктора юридичних наук.</p>	
Угорщина	❖ Конституція Угорщини ⁸	<p>Відповідно до статті 26 Конституції професійні судді призначаються Президентом Республіки.</p> <p>Президент Курії (Верховний Суд) обирається Національною асамблеєю з числа суддів терміном на дев'ять років за пропозицією Президента Республіки. Президент Курії обирається голосами двох третин членів Національної Асамблеї.</p>	<p>Особи, що досягли 30-річного віку, можуть бути призначені суддею. За винятком Президента Курії та Президента Національної судової ради, службові відносини суддів закінчуються після досягнення загального пенсійного віку.</p>	<p>Угорська судова система поділяється на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Місцеві суди • Адміністративні та трудові суди • Трибунали • Апеляційні суди • Верховний суд • Законом можуть вводитись і спеціальні суди для окремої категорії справ, також діє система військових

⁸ THE FUNDAMENTAL LAW OF HUNGARY [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.kormany.hu/download/e/02/00000/The%20New%20Fundamental%20Law%20of%20Hungary.pdf>.

				судів (справи у відношенні військовослужбовців та поліцейських).
Чеська Республіка	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Конституція Чеської Республіки⁹ ❖ Закон Про Суди і суддів¹⁰ 	<p>Відповідно до статті 93 Конституції судді призначаються Президентом країни на невизначений термін.</p> <p>Конституційний Суд складається з п'ятнадцяти суддів, що призначаються терміном на 10 років. Судді Конституційного Суду призначаються Президентом країни за згодою Сенату.</p>	<p>Відповідно до статті 60 Закону Про Суди і суддів необхідними вимогами для виконання обов'язків судді є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Громадянство Чеської Республіки. Бездоганий характер, відповідні моральні якості. Вік – 30 років та погоджується з призначенням його на посаду судді в конкретний суд. - Особа, що не була засуджена за кримінальне правопорушення. - Вища освіта в галузі права зі ступенем магістра здобута в Чеській Республіці та складання професійного судового іспиту. 	<p>Відповідно до статті 91 Конституції судова система країни складається з Верховного суду, Вищого Адміністративного суду, вищого, регіонального та районного судів.</p> <p>Типи судів: районні суди, регіональні суди, вищі суди, Верховний Суд та Верховний Адміністративний Суд в Брно.</p>

Інформацію підготувала Валентина Головань,

аналітик ЄІДЦ

⁹ CONSTITUTION OF THE CZECH REPUBLIC of 16 December 1992 [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Ustava_EN_ve_zneni_zak_c._98-2013.pdf.

¹⁰ ZÁKON ze dne 30 listopadu 2001 o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-6#cast1-hlava2-dil2-oddil4>.